

03
2568

สรุปผลการสัมมนาวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 26 “สร้างประชาธิปไตยจากฐานราก เพื่อความยั่งยืนของประเทศไทย” (Building Bottom-up Democracy for Thailand’s Sustainability)

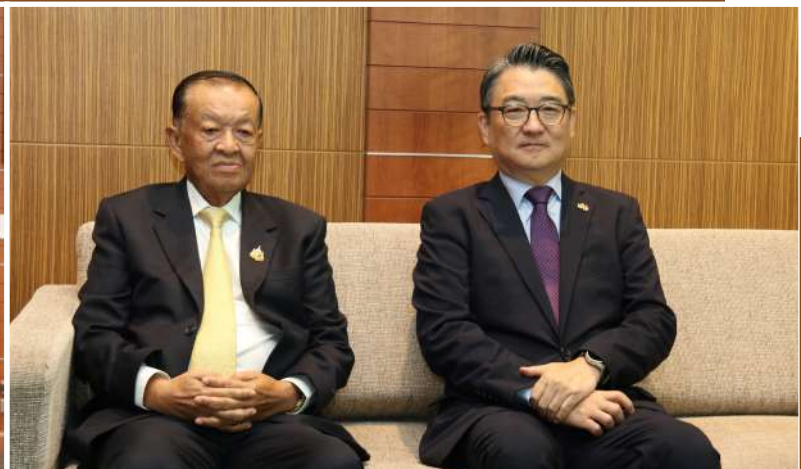
การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 26 ประจำปี 2567 หัวข้อ “สร้างประชาธิปไตยจากฐานราก เพื่อความยั่งยืนของประเทศไทย” (Building Bottom-up Democracy for Thailand’s Sustainability) ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2567 เวลา 08.30 – 16.30 น.

เริ่มต้นด้วยเวทีปาฐกถาในหัวข้อ “Building Bottom-up Democracy for Sustainability” โดย H.E. Park Yongmin The Ambassador of the Republic of Korea to Thailand เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย วิทยากรเริ่มด้วยการตั้งคำถามสำคัญสองประการที่ควรได้รับคำตอบ ได้แก่ **ประการแรก** ประชาธิปไตยจะถูกสร้างขึ้นได้อย่างไรและจะประสบความสำเร็จได้อย่างไร และ **ประการที่สอง** วิธีการที่จะนำพาสังคมไปสู่ความยั่งยืนด้วยประชาธิปไตยทำได้อย่างไร

สำหรับประเด็นแรก วิทยากรได้ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทำทนายอย่างมาก เนื่องจากประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น ธรรมชาติของปัจเจกบุคคล ความโปร่งใส ระเบียบวินัยของพลเมือง ความรู้และการมีอิสระจากความยากจนในระดับหนึ่ง ความซับซ้อนของปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลให้การดำเนินงานของประชาธิปไตยเป็นไปได้ยาก และไม่สามารถระบุได้ว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม วิทยากรได้กล่าวว่าการสร้างประชาธิปไตยอาจพิจารณาได้จากคุณค่าภายในของประชาธิปไตยเอง เนื่องจากประชาธิปไตยเป็นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ อีกทั้งยังเป็นวิธีการที่กำหนดรูปแบบการเมืองของสังคม ซึ่งค่านิยมที่ประชาชนเลือกกำหนดลงไปในการบวนการประชาธิปไตยนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง วิทยากรเห็นว่าเสรีภาพเป็นค่านิยมที่ควรได้รับการบรรจุไว้ เนื่องจากเสรีภาพเป็นปัจจัยที่ฝังอยู่ในประชาธิปไตย อีกทั้งยังได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการตรวจสอบและถ่วงดุล

ประการที่สอง วิทยากรเห็นว่าความสำเร็จของเกาหลีใต้ในการก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางมาได้มาจากการลงทุนหรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการผลิตและนวัตกรรมจากผู้ประกอบการเพียงเท่านั้น แต่ยังคงมาจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่ประชาธิปไตยใน ค.ศ. 1987 ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกาหลีใต้เป็นที่น่าสนใจในระดับนานาชาติที่สนับสนุนให้ผู้ประกอบการกล้าที่จะเสี่ยงด้วยความเต็มใจเพื่อใช้นวัตกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังก่อให้เกิดการแข่งขันในภาคธุรกิจอย่างเสรี สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความยั่งยืนที่แท้จริงไม่ได้มาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงมาจากความสามัคคีในสังคมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งเมื่อประชาชนรู้สึกมีพลังพวกเขาจะยอมสนับสนุนนโยบายที่ส่งเสริมความยั่งยืน

สรุปได้ว่า วิทยากรให้ความเห็นว่า ประเทศไทยควรสร้าง “รายการตรวจสอบประชาธิปไตย” และหมั่นตรวจสอบคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงในหัวข้อ “การสร้างประชาธิปไตยจากฐานรากเพื่อความยั่งยืน” ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือทำ

การอภิปรายมุมมองและประสบการณ์จากต่างประเทศ

แนวทางก้าวหน้า: วิธีสร้างประชาธิปไตยจากรากฐาน (Bottom-up Democracy)

Oudet Souvannavong
ประธานหอการค้าและ
อุตสาหกรรมแห่งชาติลาว

Oudet กล่าวถึงรูปแบบประชาธิปไตยของลาวที่มีความคล้ายคลึงกับเวียดนามและจีน โดยลาวได้มีการส่งเสริมให้สตรีและสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจระดับท้องถิ่น แม้จะยังมีความท้าทายทั้งด้านภูมิประเทศ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และระดับการศึกษา แต่ก็มีความพยายามเปิดเวทีให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ผู้นำชุมชนสตรีได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็ง และแม้มีอุปสรรคด้านการศึกษา ลาวก็มุ่งมั่นที่จะสร้างประชาธิปไตยฐานรากที่เน้นการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

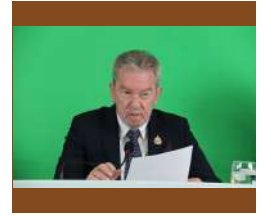

Cassandre Renevier

ที่ปรึกษา, สถาบันเอกอัครราชทูตแอมบาสซาดส์
แห่งลักเซมเบิร์กประจำประเทศไทย

Cassandre อธิบายถึงพัฒนาการของประชาธิปไตยในลักเซมเบิร์กว่า เกิดจากการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองและการปฏิรูปประชาธิปไตย โดยลักเซมเบิร์กกลายเป็นรัฐที่มีประชาธิปไตยภายใต้กษัตริย์ พร้อมทั้งการให้สิทธิเลือกตั้งแก่พลเมืองทุกคนอย่างเท่าเทียม เป็นหลักสำคัญที่ทำให้ประชาธิปไตยของลักเซมเบิร์กเข้มแข็งและมีเสถียรภาพในปัจจุบัน ได้แก่ การเลือกตั้งที่โปร่งใส การมีรัฐบาลที่ตอบสนองต่อประชาชน และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองในหลากหลายช่องทาง

Dr. Jean Pierre อธิบายว่าประชาธิปไตยจากฐานรากต้องมีการกระจายอำนาจอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการรวมศูนย์อำนาจ โดยกระบวนการนี้ต้องใช้เวลาและต้นทุนที่สูง และยังคงต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากกรณีศึกษาของฝรั่งเศสและประเทศไทย ในกรณีของฝรั่งเศส การปฏิวัติฝรั่งเศสทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบบสาธารณรัฐ ทำให้เกิดแนวคิดการกระจายอำนาจ โดยใน ค.ศ. 1880 ประชาชนได้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนในหมู่บ้านหรือชุมชนของตน ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1980 ฝรั่งเศสได้ขยายการกระจายอำนาจไปสู่ระดับจังหวัดและภูมิภาค ซึ่งการรวมกลุ่มของจังหวัดต่าง ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของพื้นที่ที่อาจมีทรัพยากรไม่เพียงพอหากต้องจัดการเอง สำหรับประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูประบบการปกครอง โดยแบ่งโครงสร้างการกระจายอำนาจออกเป็นการปกครองหัวเมืองและมณฑลเทศาภิบาล เพื่อให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระจากกรุงเทพฯ การเปลี่ยนแปลงนี้ยังรวมถึงการลดบทบาทของขุนนางท้องถิ่นลง และแทนที่ด้วยข้าราชการ ทำให้มีโครงสร้างคล้ายกับการกระจายอำนาจในฝรั่งเศส สรุปได้ว่าการศึกษาระวัติศาสตร์เหล่านี้แสดงถึงความซับซ้อนในการออกแบบระบบการปกครองที่ดีขึ้น โดยกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยจากฐานรากต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าอยู่เสมอ

Dr. Jean Pierre Alex Verbiest

ที่ปรึกษาอาวุโสด้านเศรษฐกิจ,
กลุ่มเศรษฐกิจแม่น้ำโขง
และผู้เชี่ยวชาญด้าน
เศรษฐศาสตร์และการงานใน
เบียมมาและอินโดจีนตะวันตก

การประชุมกลุ่มย่อย 5 ห้องย่อย

โดยแต่ละห้องได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการสร้างประชาธิปไตยจากฐานราก ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ห้องย่อยที่ 1

ห้องย่อยที่ 1: สร้างประชาธิปไตยจากฐานรากเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี (Bottom-up Democracy for Well-being)

เป็นการแลกเปลี่ยนบทเรียนจากผู้แทนชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างประชาธิปไตยจากฐานรากของสังคม **คุณสมสุข บุญญะบัญชา** เล่าถึงการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม เป็นธรรมและทั่วถึง ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนที่มุ่งให้ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ด้าน **ผศ.สุจารี แก้วคง** นำเสนอการเสริมสร้างความรู้ด้านประชาธิปไตยและพลเมืองผ่านการจัดตั้งสภาพลเมืองและโรงเรียนพลเมือง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ในสังคม นอกจากนี้ **คุณชัชชัย นาคสุข** กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนซึ่งนำไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ **คุณบุญฤทธิ์ พาณิชย์รุ่งเรือง** ได้แลกเปลี่ยนแนวคิดการพัฒนา “เทศบาลเล็กในเทศบาลใหญ่” ที่เอื้อให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาและรับฟังความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด ปิดท้ายด้วย **คุณนดา บินร่อหิม** ที่เน้นบทบาทของเยาวชนในสังคมชาติเด็กและเยาวชนแห่งชาติในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยจากฐานรากเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี

ห้องย่อยที่ 2: ปัจจัยสำคัญและแนวทางสร้างความเป็นธรรมผ่านประชาธิปไตยจากราก

การอภิปรายในห้องนี้มุ่งไปที่ปัจจัยที่หนุนเสริมให้เกิดประชาธิปไตยจากรากและความเป็นธรรมในสังคม **ดร.อันธิมา แสงชัย** ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการตรวจสอบนโยบาย ซึ่งนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากร **คุณธีรยุทธ แก้วสิงห์** ได้กล่าวถึงบทบาทของภาครัฐและภาคประชาสังคมในการสร้างองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชน และสุดท้าย **คุณสุริยัน แก้วกันยา** ได้แสดงให้เห็นถึงการลงมือปฏิบัติร่วมกันของชุมชนในการแก้ปัญหาและสร้างความเข้มแข็งผ่านการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ห้องย่อยที่
2

ห้องย่อยที่

3

ห้องย่อยที่ 3: Sustainovation (การสร้างนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน)

ห้องนี้ได้แลกเปลี่ยนแนวคิด Sustainovation ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างความยั่งยืนและนวัตกรรม โดย **ศ.ดร.อุณาโลม เวทย์วัฒนะ ฮาร์ทลี** ได้นำเสนอว่าการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสามารถสนับสนุนคุณภาพชีวิตในระยะยาวได้ **คุณเกศรา มัญชุศรี** กล่าวถึงการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่สนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีธรรมาภิบาล และ **คุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ** กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างพลังประชาสังคมผ่าน “สภามหาใจ” เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ห้องย่อยที่ 4: สร้างประชาธิปไตยจากรากเพื่อความสันติสุข (Bottom-up Democracy for Peace)

ห้องนี้มุ่งเน้นถึงการสร้างสันติสุขผ่านการเสริมสร้างประชาธิปไตยจากรากฐาน **ศ.สุริชัย หวันแก้ว** กล่าวถึงความเสี่ยงของการพัฒนาที่ไม่เคารพความหลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้ง ด้าน **คุณชาติชาย เหลืองเจริญ** ได้นำเสนอ “มหาวิทยาลัยบ้านนอก” ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและพึ่งพาตนเองภายในชุมชน Ichal Supriadi กล่าวถึงการเสริมสร้างคุณค่าประชาธิปไตยเพื่อสร้างสันติภาพ **Maria Rosamund Parado** ได้นำเสนอโมเดล BJSS ADR ของฟิลิปปินส์ ซึ่งช่วยลดความขัดแย้งในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ **ดร.ชิงชัย หาญเจนลักษณ์** ได้ชี้ให้เห็นว่าการตัดสินใจแบบผสมที่รวมการตัดสินใจทั้งจากบนลงล่างและล่างขึ้นบน จะนำไปสู่ประชาธิปไตยและสันติสุขที่แท้จริง

ห้องย่อยที่
4

การสร้างประชาธิปไตยจากรากที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยกระบวนการนี้ไม่ได้เป็นเพียงการทำให้เสียงของประชาชนได้ยินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการรับฟังและนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติจริงในทุกระดับของสังคม การประชุมครั้งนี้จึงนับเป็นก้าวสำคัญในการวางแนวทางและเสริมสร้างการพัฒนาประชาธิปไตยจากรากฐานอย่างเข้มแข็งในประเทศไทย อันเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรม ยั่งยืน และดีต่ออาหารให้กับทุกคน

วันเวลา : วันที่ 1 พฤศจิกายน 2567 เวลา 08.30 – 16.30 น.

จัดโดย : สถาบันพระปกเกล้า

สถานที่ : ออนไลน์

ผู้สรุป : คุณอังจิมา แสงรัตน์, คุณศุภณัฐ บุญสด, คุณขวัญข้าว คงเดชา, คุณอินทอร แสงอรุณ, คุณปฐมาวดี วิเชียรนิศย์ และคุณวิลาสินี ไสภภาพ

ผู้ออกแบบ : นายรัชชดล รัตวิเชียร

LINE Official
@kpi.brief

KPI-brief